

Pwureng

Kasukul

- 1. Pwuhk Sarawi padahkiong mekoaros me kitail anahne ese pwe kitail en Wia mehkoaros me Kohte anahne kitail en wia.**

Kasukuhl 2 - Inou Mering Oh Inou Kapw

Mwomwen Mehn Sush oh Menh liki:

Atam	Eipraam	Moses	Sises	Rahn Wet
Kerenih Sounpar 2,000	Kerenih Sounpar 500	Sush Kosonned en Moses	Kerenih Sounpar 1,500	Kerenih Sounpar 2,000

Kerenih sounpar 2,000 mwurin Atam, Eipraam momour. Kerenih sounpar 500 mwurin, Moses momour. Kerenih sounpar 1,500 mwurin Moses, Sises momour.

Nan Genesis 12:1-7, kitail ese me Koth. Kihong Eipram inou sihlu. Ehu inoa I pahn kihong uhk kadaudok ngedehrie me pahn wiala Wei ehu I pahn kapaiau kada oh kalingahla Edomw pwe en wiala mehn kapai. **Israelites, Ipru** oh mwurin mehn **Sush**. Anyone not part of Abraham’s family is called a **Gentile**.

Senesis 12:1-7

1 KAUN-O eri mahsanihong Eipram, “Kohkohla sang nan sapwomwen, rehn kisehmw kan, sang ni imwen semomwen, kowe eri kohla nan sahpw ehu me I pahn kasalehiong uhk. 2 I pahn kihong uhk kadaudok ngedehrie, me pahn wiahla wehi lapalap ehu. I pahn kapaiaiukada oh kalinganahla edomw pwe en wiahla mehn kapai. 3 I pahn kapaiahda irail kan me kin kapaiaiukada. Ahpw I pahn keriahla irail kan me kin keriaiu kala. Wehi koaros en sampah pahn peki rehi I en kapaiairailda duwehte ei kapaiaiu kadahr.” 4 Eipram, ni eh mahkiher sounpar 75, e ahpw mweselsang Aran, nin duwen KAUN-O eh ketin mahsanih; Lohd eri iangihada. 5 E pil kahre eh pwoud Sarai, oh Lohd nein rieo, iangahki kepwe koaros oh ladu koaros me re naineki nan Aran. Irail eri tapihada seiloaklahng Kenan. Ni ar lel nan Kenan, 6 Eipram ahpw kotehla sahpwo lao lel wasa sarawien kahnimw Sekem, lel tuhke sarawien More. (Ni ahnsowo mehn Kenan kan mihmihte nan sahpwo.) 7 KAUN-O ahpw pwarohng Eipram oh mahsanihong, “Ih sahpwet me I pahn kihong kadaudokomw kan.” Eipram eri kauwada pei sarawi ehu wasao ong KAUN-O, pwehki eh ketin pwarohng.

Exodus 1:1

Iet eden nein Seikop pwutak ko me iangih kohdihla Isip, emenemen irail iangahki eh peneinei:

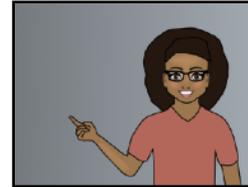
Exodus 2:6-10

E ahpw pahkada kopwowo oh kilangada loale kisin pwutak pwelel kis, me wie sengiseng. E ahpw poakepoakehda oh nda, “Ih emen nein mehn Ipru ko seri met. 7 Rien kisin pwutako serepeino ahpw idek reh, “E soh mwahu I en patohla ekerodo emen lihen Ipru en, pwe en apwalihong komwi serien?” 8 A e sapengki, “Nna, tangowei!” Serepeino eri tangala oh ekerodo en serio eh nohno. 9 Sapwellimen Parao serepeino ahpw ndahng, “Menlau ale seri pwelel menet oh apwalihada, I ahpw pahn pwainohng uhk.” Liho eri ale serio oh apwalihada. 10 Ni serio eh laudla, e ahpw wahla rehn sapwellimen Parao serepeino, me pwekada oh wiahkihla uhdahn nah. Serepeino ahpw nda, “I kihsang seri menet nan pihl.” Ihme e kihongki ede Moses.

Deuderonomi 5:1-3

1 Moses kapokonepene mehn Israel ko koaros oh patohwanohng irail, "Kumwail mehn Israel kan, kumwail rong duwen kosonned akan me I pahn kihong kumwail rahnwet. Kumwail ale oh padahngki oh kapwaiada. 2 Nin Nahna Sainai, KAUN-O, atail Koht, ketin wiahda inou ehu 3 ong samatail ko oh pil ong kitail koaros me momour rahnwet.

1. Ihs me patopatohn?
  - A. Abraham
  - B. Moses
2. Ihs me kilikilang?
  - A. Israel
  - B. Isip
3. Dahme Koht wiaiong mehn Isreal nan Nahna Sainai?
  - A. Inou
  - B. Ihmw
4. E wiahda ah inou ong arail pahpa?
  - A. Ei
  - B. So
5. Look in your Bible at Deuderonomi 5:6-21. Ma inouo iang kosonned eihseko?
  - A. Ei
  - B. So
6. Uhdahn kosonnedo kohieng arail pahpa?
  - A. Ei
  - B. So
7. Iahd me kosonned eisehk tepda?
  - A. Tepda ren Adam oh Eve
  - B. Anson me Koht mahseniong Moses Nahna Sainai
8. Rehn ihs me kosonned eisehk kohieng?
  - A. Aramas koaros
  - B. Israel

Ansou me serikolang sukuhl ah soun. Padohko kineng kosoandi nan eh pere Peneinei sohte iang kosoandio pil seri Me sohte mie nan pere.

Nin nahna Sainai Kauno atail koht kitin wiahda inou ehu ong kitail doaros me momour rahnwet. Kaidehn ong arail pahpa kahlap. Ong irail mehn Isreal te.

Kalesia 2:16, 3:16-17

2:16

Ahpw kitail ese me aramas emen kin pwungla rehn Koht sangete ni eh pwoson Sises Kraiss, ahpw kaidehn sang ni eh kin kapwaiada audepen Kosonned en Moseso. Pil kitail, kitail pwosonla Sises Kraiss pwe kitail en pwungla rehn Koht sang ni atail pwoson Kraiss, ahpw kaidehn sang ni atail kapwaiada audepen Kosonnedo. Pwe sohte emen kak pwungla rehn Koht sang ni eh kin kapwaiada audepen Kosonnedo.

3:16-17

16 Eri, Koht ketin wiahda inou kei ong Eipraam oh kadaudokeo. E sohte mahsanih, "oh kadaudoke kan," me wehwehki aramas tohto. A e mahsanih, "oh kadaudokomw," me wehwehki aramastehmen, iei ih Kraiss. 17 Eri, iet wehwehn: Koht ketin wiahiong Eipraam inou lap ehu, oh pil ketin inoukihda me pein ih pahn ketin kapwaiada. Eri, Kosonnedo me poadada sounpar pahpwiki silihsek mwuri, sohte kak kauwehla inou lapo, de kasohrehla sapwellimen Koht inowo.

Kosonned mieier nan sompar pahpwihki silisehk mwirirn Abraham. Karehda Moses anikihdi kosonned. Ahpwe sewese kitail en wehwekihld kosonne E kesahleiong kitail nan pwuhk en Kalesia me Kihong kitail kosonned en Moses.

9. Kitail pwungla nih da
  - A. Poson
  - B. Kosonned
10. Kiiail pahn poson ihs
  - A. Moses
  - B. Sises
11. Ma kitail pwungla ni doadoahk en kosonned en Moses?
  - A. Ei
  - B. So

**Rahn pwukat Kraiss
Kamwakelei kitalda
sang kossen en Moses.**

9. A   10. B   11. B

Kalesia 3:16, 23-25

16 Eri, Koht ketin wiahda inou kei ong Eipraam oh kadaudokeo. E sohte mahsanih, "oh kadaudoke kan," me wehwehki aramas tohto. A e mahsanih, "oh kadaudokomw," me wehwehki aramastehmen, iei ih Kraiss. 23 23 Eri, mwohn pwoson eh saikinte pwarodo, Kosonnedo ritingedier kitail koaros rasehng me selidi kei, lao lel pwoson wet eh pahn sansalda. 24 Eri, Kosonnedo me kakaun kitail lao lel en Kraiss eh ketido, pwe kitail en pwungkihla pwoson rehn Koht. 25 Eri met, pwehki pwoson eh leledohr, Kosonnedo solahr pahn kakaun kitail.

12. Ihs me kadaudoko?
A. Moses
B. Sises
13. Ia uwen reirei en kosonned en Moses?
A. Ansou Kraiss ketihdo
B. Kokohlate
14. Kosonned koieng ihs?
A. Moses
B. Sises

Kosonned pwaiada oh kahlualahng aramas Reh Kraiss, eri solah anahnepe.

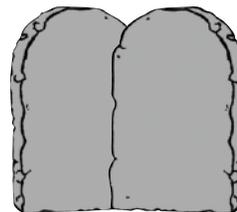
15. Dahme kosonned wia nan ire tikitik wet 24?
A. Me nek sang sukuhl laud
B. Soun netinet
16. Dahme nek sang sukuhl laud?
A. Sises
B. Kosonned Moses
17. Mwirin Kraiss ketido anane sukuhl laud?
A. Ei
B. So
18. Kitail Mihmi pahn kosonned en Moses rahn wet?
A. Ei
B. So

Anso me Kraiss ketido, kitail sohte anane kosonned en Moses.

Koht kahsaleiong me kitail solahr mi pahn kosonned en Moses.

Taxi Wahlang aramas nan arail wasa. Ni eh wahlang aramaso ni wasao sohte Anane eh pwurahla wasa.

Melel duwehte kosonned en Moses poson Kraiste sohte pilehu.

12. B   13. A   14. B   15. A

16. B   17. B   18. B

Kalesia 5:1-4

1 Kitail maiaudahr-Krais ketin kamaiauwihkitailda. Eri, kumvai tengeteng nan amwail saledek, oh dehr pwurehng wie liduhla. 2 Eri, ngehi Pohl I padahkihong kumwail met: ma kumwail mweidala pwe kumwail en sirkumsaisla, met pahn wehwehki me sohte mwahn katepen Krais ong kumwail. 3 I men pwurehng kadehdehiong mehmen me mweidala en sirkumsaisla: e uhdahn pahn kapwaiada audepen Kosonnedo pwon. 4 Irail kan rehwail me kin songosong pwungla rehn Koht sang ni arail kin kapwaiada audepen Kosonnedo, pein irail mweisangehr Krais, re milahr likin kalahngan en Koht.

Nan Deuderonomi 5 esehla kosonned Moses iangehr kosonned eihsek mie ekeikos onned me sirkumsais pil lang.

19. Ihs me kiong kitail saledek?
  - A. Moses
  - B. Sises
20. Ma kitail sikumsaisla oh kolokol kosonned en Moses ia uwen me Krais keinepwih di?
  - A. Mehkoaros
  - B. sohte
21. Ma kitail kolokol kosonned en Moses Ia uwen kosonned me kitail en kolokol?
  - A. Mehkoaros
  - B. Ekei
22. Kolokol ekeikosonned en Moses. Wiahieng Kras da?
  - A. Sohte mehkot
  - B. Atail Sounkomour
23. Ma kitail anane pwungla ni ekei kosonned en Moses, dahme kitail Pahn wia?
  - A. Kalhpuwala Krais
  - B. Dohsang kahlangen en Koht

Mie ehu ahnsa nan Fiji oh British irail. Wia pwihnpahn kosonned en ehn

British mwirin mwo irial uhtohrda oh wiahda pein arail kosonned ekei méhnyakrák British oh méhnyakrák Firi arail kosonned.

Duwepene dahme en mehn Fiji kosonned ongte pein irail Kaidehn mehn British.

Ni atail Mihmi pene wasahte kis. Kitail sohte kak pihlada nan ehu wasa oh doahdoangki arail kosonned nan pahlien lamalam kitail mihmi pahn kosonned. Kot ket, kihong kitail rahn wet me kitail En Mihmi pahn kosonned en krais ma kitail pihlada ekei kosonned en Moses, kitail soht.

19. B   20. B   21. A   22. A   23. B

Ipru 10:3-4

3 Ahpw soh, pwe meirong ko kin katamankihong aramas akan diparail kan nan pahr koaros. 4 Pwe ntahn kouwol oh kuht sohte mwahn pahn kak kamwakelehsang dipen aramas akan.

Ipru 9:15-17

15 Ihme kahrenda Kraissapwelli-manki doadoahk en sounkamwahu-pen inou lap kapw, pwe irail kan me Koht ketin malipeier, re en ale kapai soutuk kan me e ketin inoukihong irail. Eri, met kakehr wiawi pwehki pwoulahn Kraiss me lapwadahr aramas akan sang nan diparail kan me re miadahr nindokon inou lap meringo eh wie doadoahk. 16 Pwe ma mie inoun sohso leu wasa kis, e uhdahn pahn pil mie kadehdepen mehlahn maramas me wiahda inoun sohso. 17 Pwe sohte manaman en inoun sohso kin mie nindokon aramas me wiahda inowo eh momour; soangen inou wet kin manamanla mwurin me wiadahro el melahr.

24. Dahme sapwung ni meirong en kadehdeh mering?

- A. Ntahn mahn sohte kak kihsang dihp.
- B. Sohte emen ese duwen meirong.

25. Kraiss me mekoaros ong da?

- A. Inou Mering
- B. Inou Kapw

26. Ni wehwehn da?

- A. Ipwidi
- B. Mehla

27. En kadehdeh dahme pahn wiawi?

- A. Mehla
- B. Pilipilda

28. Iahd kadeden ihdidi?

- A. Ahnsou pahn wiawi
- B. Mwurin Mehla

29. Wia Kadehde manaman mekot me momour?

- A. Ei
- B. So

30. Iahd me en Sises kadehde tephda?

- A. Ansoume e momour
- B. Mwurin e mehla

31. Da me doadoahk ansou me Sises momour?

- A. Kadehde mering
- B. Kadehde kapw

32. Kosonned da me doadoahk rahnpwukat?

- A. Kosonned en Moses
- B. Kosonned en Kraiss

24. A 25. B 26. B 27. A 28. B

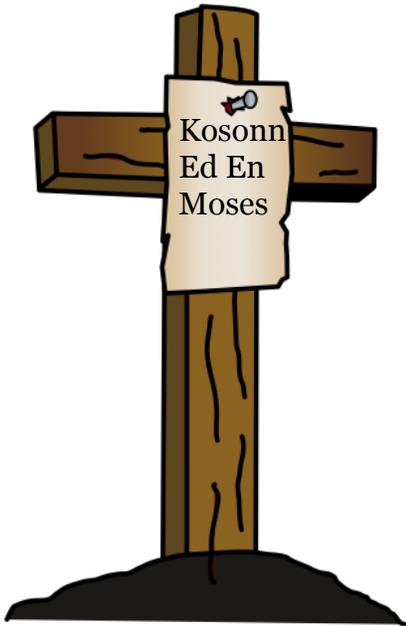
29. B 30. A 31. A 32. B

Ma ke ntingidi sohso kohla sang nan imwow nomw pwutako sohte kak ahledi imwo ma ngier momourkahreda e momour sampah. E kolokol kosonned en oh padahkiong mehn suhs rehn wia dewehte. Pwehki mahn En meirong doadoahk pahn kosonned meringo sohte kak widen sang dihp Sises ahnane kadehde dapw ndahn pahn mie meirong kapw.

Kolose 2:14

14 E ketin kasohrehla neitail doaropwehn pweipwand akan me kin uhwong kitail, iangahki kosonnedpe kan; e ketin kasohrehla douluhl doaropwe wet ni eh ketin posdahng nin lohpuwo.

33. Kosonned mering langadahengehr ni lohpuwa o?

- A. Ei
- B. So

34. Ini ansou o me kosoned langada ni lohpuwa o, dahme wiawi?

- A. E wihwia whi te
- B. Imwesekkla

33. A   34. B

2 Timoty 2:15

15 Wia uwen omw kak mwohn silangin Koht, pwe en ketin pwungain uhk, nin duwen soundoadoahk men me sohte kin namenengki eh doadoahk, me kin padahkihong aromas akan mahsen en Koht ni mehlel.

35. Dahme mahsen melel?

- A. Inting en Aramas
- B. Pwuhk Sarawi

36. Pwungla rehn Koht aramas ahnane kapwungi Pwuhk Sarawi?

- A. Ei
- B. So

35. B   36. A

Kolokol Pwuhk Sarawi ni pwung kak nehnepehseng ni skei pwung.

Senesis oh Exsodus ni ahnsou nwon kosonned en Moses kohieng meh Isreal.

Ekei Eksodus oh Pwuhk Koaros na kadehde mering nting ahnsou me mehn suhs mihmi pahn kosonned en Moses.

Nan pwuhk en **Madiu, Mark, Luk oh John** ntingi poado poad en Sises' nan sampah mehn suhs Idahwen kosonned en Moses lehen Sises Mehla ahpw Sises mehn suhs re udahn waun.. Eki rahn en Sarawi koaos oh wiada meirong oli koaros me Nting nan kosonned en inou mering Eh sohte ahnane kitail en idawen kosonned Ahpw nan atail pahn wadehk kosonned en Sises tapinada doadohk ni ahnsou me lohpwula mie mehkot kapw Sises ntingidi pwuhk me wia en kosonned Rahn pwukat. Ahpw duwen souleng. Kitail ahane Wadek oh sukuhlki pwuhk wet pwehki mi mekot me nting loeta me kitail pahn ahlesang.

Nan pwuhk en **Wiewia Kan** ntingehdi me Tehpin kosonned kapw oh mwomwen wiala souleng en Kraiss oh aramas koaros. Mehn Suhs oh Mehn liki pahn peikiong kadehdeh kapw.

Non pwuhk en **Rom oh koaros me mih Nan Kadendh** ntingiong souleng en Idahwen rehn wet.

Rom 15:4

4. Pwe mehkoaros me ntingdier nan Pwuhk Sarawi e ntingdier pwe en padahkih kitail, pwe kitail en ahneki koapworopwor sang ni kanengamah oh kakehlepen loalatail me Pwuhk Sarawi kin ketikihong kitail.

**Pwuhk Sarawi pwilihsang rehn Kot
iei me melel. Kitail sohte mi pahn
kosonned En kadehden mering.
Mie Kitail Pahn sukuhl loale.**